

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้น

ดร. สันหณัฐ จักรภัทรวงศ์

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้น

Introduction to International Relations

- จำนวนหน่วยกิต 3 (3-0-6) บรรยาย 3 ชั่วโมง ค้นคว้าด้วยตนเอง 6 ชั่วโมง / สัปดาห์
- ภาคการศึกษาที่ 1/2564
- วัน/เวลา
- วิชาบังคับก่อน ไม่มี

คำอธิบายรายวิชา (Course Description)

- ขอบเขตแห่งสาระของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ องค์ประกอบทางอุดมการณ์ทางการเมือง การทหาร ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และทางกฎหมายที่เอื้อต่อ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ สาเหตุแห่งความขัดแย้งในสังคมนานาชาติ วิวัฒนาการและสนธิสัญญา และองค์การระหว่างประเทศ บทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อาจารย์ประจำวิชา

- อาจารย์ ดร. สันหนัฐ จักรภัทรวงศ์
แขนงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สาขาวิชารัฐศาสตร์
วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง
- ห้องพักอาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์
- เบอร์ติดต่อ 094-9693945
- E-mail: sunhanat.ja@ssru.ac.th

การวัดผล (Evaluation)ภาคพิเศษ

- 1. การสอบปลายภาค 30 คะแนน
- 2. รายงานกลุ่ม 20 คะแนน
- 3. รายงานเดี่ยว 20 คะแนน
- 4. สอบท้ายคาบ 10 คะแนน
- 5. คะแนนเข้าเรียน 20 คะแนน
- รวมทั้งสิ้น 100 คะแนน

การวัดผล (Evaluation)ภาคปกติ

- 1. การสอบกลางภาค 20 คะแนน
- 2. การสอบปลายภาค 30 คะแนน
- 3. รายงานกลุ่ม 10 คะแนน
- 4. รายงานเดี่ยว 10 คะแนน
- 5. สอบท้ายคาบ 10 คะแนน
- 6. คะแนนเข้าเรียน 20 คะแนน

- รวมทั้งสิ้น 100 คะแนน

เอกสารประกอบการเรียนการสอน

- กัญญณัฐฐา อธิธินิติวุฒิ. (2549). **องค์การระหว่างประเทศ**. เชียงใหม่ : คเนิงนิจการพิมพ์.
- จันตรี สิ้นสุภฤกษ์. (2547). **กฎหมายระหว่างประเทศกับการเมืองระหว่างประเทศ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- จุลชีพ ชินวรรโณและคณะ. (2547). **ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวคิด ทฤษฎี และกรณีศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. (2550). **เหตุการณ์โลกปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.(พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม)
- บรรพต กำเนิดศิริ. (2551). **ประวัติศาสตร์การทูต ตั้งแต่การประชุมที่กรุงเวียนนา ค.ศ. 1815 จนถึงจุดเริ่มต้นของสงครามเย็นปีค.ศ. 1947**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปทุมพร วัชรเสถียร. (2548). **โลกร่วมสมัย ตอบคำถามของคนรุ่นใหม่**. กรุงเทพฯ : ปาเจรา.
- ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ. (2542). **ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมพงศ์ ชูมาก. (2547). **ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคปัจจุบัน (ทศวรรษ 1990 สู่ทศวรรษแรกแห่งศตวรรษที่ 21)**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญญา รัตนมงคลมาศ. (2548). **นโยบายต่างประเทศ แนวทางศึกษา ทฤษฎี และระเบียบวิธีวิจัย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Morgenthau, H. (2006). **Politics Among Nations : The Struggle for Power and Peace**. Irwin : McGraw-Hill.
- Robert Jackson & Georg Sorensen. (2003). **Introduction to International Relations: Theories and approaches**. New York: Oxford University Press Inc.
- Wayne C. McWilliams & Harry Piotrowski. (2001). **The World Since 1945: A History of International Relations**. London: Lynne Rienner Publishers.

Pre-test

- 1. ไบเดน เป็นประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาที่มาจากพรรคใด
- 2. นายกรัฐมนตรีอังกฤษคนปัจจุบันคือใคร
- 3. เต็ง เส่ง เคยเป็นอดีตประธานาธิบดีของประเทศใด
- 4. อินโดจีนคือคำที่ใช้เรียกประเทศใดบ้าง

- 5. อาเซียนประกอบไปด้วยสมาชิกกี่ประเทศ อะไรบ้าง
- 6. ประเทศที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในโลก
- 7. เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ ประเทศใดปกครองแบบประชาธิปไตย ประเทศใดปกครองแบบคอมมิวนิสต์
- 8. **UN** คือหน่วยงานใด

- 9. ญี่ปุ่นปกครองแบบประชาธิปไตยแบบมีประธานาธิบดีใช้หรือไม่
- 10. ประเทศในเอเชียที่ถูกเรียกว่า เกนกลางแห่งความชั่วร้าย คือ
- 11. เหตุการณ์ 9/11 หมายถึงเหตุการณ์ใด
- 12. สงครามเย็นเป็นความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศใดกับประเทศใด

- 13. ยูเนสโก (**UNESCO**) คือหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับอะไร
- 14. ไทยเป็นสมาชิก **UN**หรือไม่ ลำดับที่เท่าไร
- 15. สหประชาอาณาจักรหมายถึง ดินแดนใดบ้าง
- 16. ประเทศในกลุ่มอาเซียนจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเมื่อใด

- 13. ยูเนสโก (**UNESCO**) คือหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับอะไร
 - ด้านวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม
- 14. ไทยเป็นสมาชิก **UN**หรือไม่ ลำดับที่เท่าไร?
 - เป็น ลำดับที่ 55 เมื่อวันที่ 16 ธค. 2489
- 15. สหราชอาณาจักรหมายถึง ดินแดนใดบ้าง
 - อังกฤษ เวลส์ สก็อตแลนด์ และไอร์แลนด์เหนือ
- 16. ประเทศในกลุ่มอาเซียนจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเมื่อใด
 - 31 ธันวาคม 2558

- 17. โอเปค **OPEC** คือองค์กรของประเทศที่ส่งออกสินค้าใด
- 18. **WTO** คือองค์กรใด
- 19. เมืองหลวงของพม่าคือ
- 20. ผลที่ไทยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 กับ 2

- 17. โอเปค **OPEC** คือองค์กรของประเทศที่ส่งออกสินค้าใด
 - น้ำมัน
- 18. **WTO** คือองค์กรใด
 - องค์การการค้าโลก
- 19. เมืองหลวงของพม่าคือ
 - เนปิดอร์
- 20. ผลที่ไทยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 กับ 2
 - ครั้งที่ 1 ชนะ ครั้งที่ 2 แพ้

รายงานเดี่ยว

- หาข่าวต่างประเทศที่หัวข้อข่าวเกี่ยวข้องกับ
- 1 ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
- 2. ด้านการเมืองระหว่างประเทศ
- 3. และข่าวของประเทศไทยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- โดย ให้นักศึกษา
- a) อธิบายถึง ใครเป็นตัวแสดง ที่เป็นรัฐ และ ไม่ใช่รัฐ
- b) อธิบายเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยใช้ทฤษฎีแนวคิด ที่เรียนมา
- และ c) และคาดเดาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตัวเราและประเทศของเรา

รายงานกลุ่ม

- ทำรายงานกลุ่มตามหัวข้อต่อไปนี้ พร้อมทั้งมารายงานหน้าชั้น
- 1 ประชาคมอาเซียน และความก้าวหน้าในปัจจุบัน
- 2. ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ จีน และอเมริกา
- 3. นโยบายต่างประเทศของจีนที่มีผลกับประเทศไทย
- 4. นโยบายต่างประเทศของอเมริกาที่มีผลกับประเทศไทย
- 5. ปัญหาวิกฤตการเงินของโลก
- 6. ปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับประเทศ
- 7. ปัญหาโรคระบาดของโลก
- 8. วิกฤตสงครามการค้าระหว่างประเทศ
- หมายเหตุ : รายงานพร้อมเพาเวอร์พอยท์ส่งอีเมลล์ ด้วย

บทที่ 1 บทนำ (Introduction)

- ความหมาย ความสำคัญ และขอบเขตการศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- วิวัฒนาการของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- ประกอบด้วยพฤติกรรมและการกระทำระหว่างรัฐที่มีต่อกัน โดยปราศจากการควบคุมที่เพียงพอ (Karl W. Deutsch, 1978)

ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐ (Micheal G. Roskin & Nicholas O. Berry)

ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ซึ่งปราศจากการควบคุมพฤติกรรมของรัฐนั้นโดยองค์การอื่น (Charles W. Kegley Jr. & Gregory A. Raymond)

ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

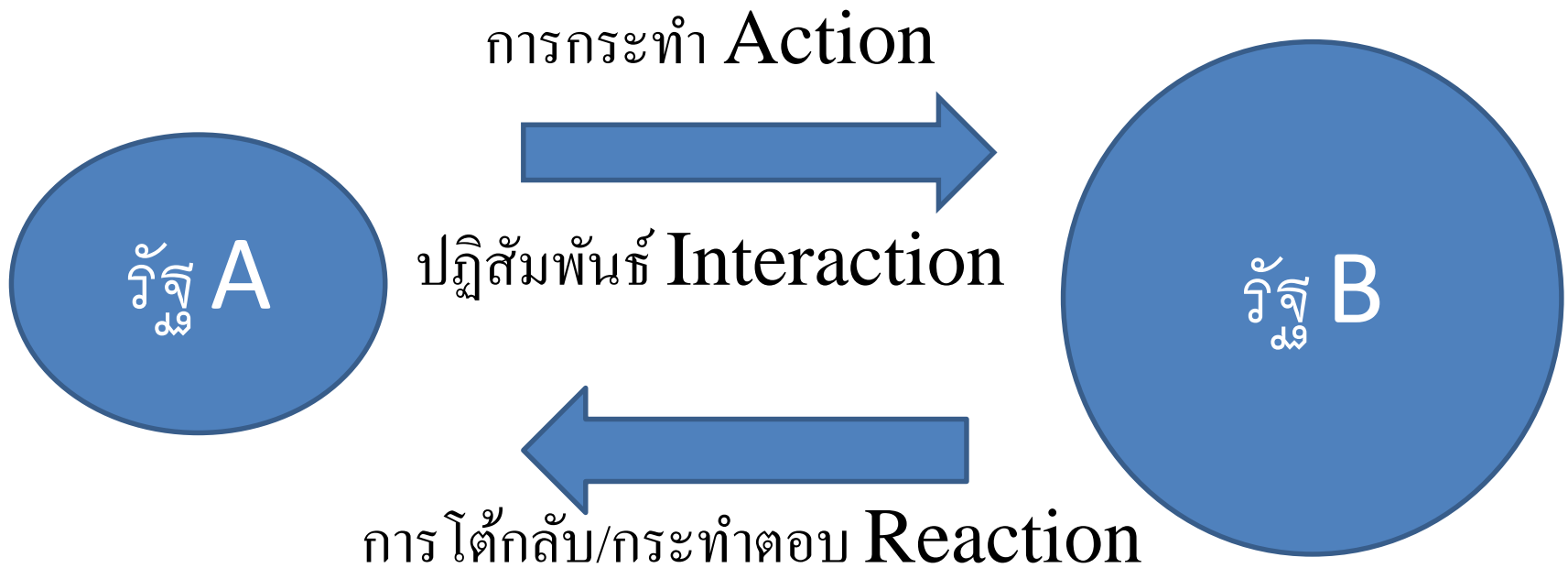
- ปฏิสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบระหว่างสมาชิกในสังคมต่างๆ โดยอาจเป็นสมาชิกที่รัฐสนับสนุน และรัฐที่ไม่ได้สนับสนุนก็ได้ (K.J. Holsti)

โดยสรุป : ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- การแลกเปลี่ยนและ**ปฏิสัมพันธ์**ที่เกิดขึ้นข้ามเขตพรมแดนของรัฐ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดย**รัฐ**หรือ**ตัวแสดงอื่น ๆ** ที่ไม่ใช่รัฐ ในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ การทูต การทหาร สังคม วัฒนธรรม ซึ่งส่งผลถึง**ความร่วมมือ**หรือ**ความขัดแย้ง**ระหว่างประเทศต่าง ๆ ในโลก

– ปฏิสัมพันธ์ (**Interaction**) = การที่สองฝ่ายขึ้นไปมีความสัมพันธ์กัน คือ ฝ่ายหนึ่งกระทำ(**action**) แล้วอีกฝ่ายหนึ่งกระทำตอบ(**reaction**) ไม่ว่าจะป็นทางดีหรือไม่ดี

ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- **ระดับปัจเจกชน**

- ทำให้ผู้ศึกษาความรู้อุ้ความเข้าใจเกี่ยวกับ**สภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ**

- นำองค์ความรู้มา**อธิบาย วิเคราะห์ ทำนายปรากฏการณ์ระหว่างประเทศ**อย่างเป็นระบบ

- ทำให้ผู้ศึกษามี**วิสัยทัศน์**กว้างไกล เข้าใจโครงสร้าง สาเหตุ ผลกระทบของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในหลายมิติ

- **ระดับรัฐ**

- ทำให้รัฐบาล ผู้กำหนดนโยบายเข้าใจถึง**ศักยภาพของรัฐตน** โดยอาศัยการวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ระหว่างประเทศ เพื่อวาง**นโยบายและกำหนดยุทธศาสตร์**การพัฒนาประเทศที่เหมาะสมกับสถานการณ์โลก
- กรณีมีความขัดแย้งระหว่างประเทศ การศึกษา **IR** จะทำให้รัฐสามารถ**ประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน**ของตนและฝ่ายตรงข้าม รวมทั้งสถานะแวดล้อมโดยรวม โดยอาศัยการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อ**กำหนดยุทธศาสตร์**ในการได้ชัยชนะเหนือฝ่ายตรงข้าม

- **ระดับสากล**

- ช่วยส่งเสริมให้เกิดสันติภาพและความร่วมมือระหว่างประเทศ
- ทำให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ในประชาคมโลก อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาลักษณะอย่างเป็นระบบ
- วิชา **IR** ได้รับความสนใจอย่างมากภายหลังเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 เพราะความปรารถนาที่จะสร้างสันติภาพให้แก่มวลมนุษยชาติ โดยหวังว่าความรู้ในศาสตร์นี้จะสามารถตอบคำถาม อธิบาย และนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์ระหว่างประเทศ

โลกาภิวัตน์กับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- โลกาภิวัตน์????

- โลกยุคนี้นับวันแต่แคบลงและใกล้ชิดกันมากขึ้น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในที่หนึ่งของโลกถูกกระจายไปยังส่วนอื่นๆอย่างรวดเร็ว
 - ข้าวไทยส่งออกทั่วโลก
 - คนไทยมีโอกาสดูภาพยนตร์จากฮอลลีวูดที่อยู่คนละซีกโลกกับประเทศไทย
 - การติดตามการเลือกตั้งประธานาธิบดีของอเมริกา

- ประเทศไม่สามารถอยู่โดดเดี่ยว การติดต่อสัมพันธ์กับต่างประเทศ
- ภัยคุกคามที่เกิดขึ้นใหม่ ล้วนแล้วแต่มีขอบเขตที่เกินกว่ารัฐจะจัดการได้ด้วยตนเอง และยังกระทบไปทั่วโลก เช่น ภาวะโลกร้อน (Global warming), อาชญากรรมข้ามชาติ, การก่อการร้ายสากล ฯลฯ

ขอบเขตการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีขอบเขตที่ครอบคลุมเรื่องต่างๆ ดังนี้
- **1. ความสัมพันธ์ทางการเมือง** หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ข้ามพรมแดนที่มีอิทธิพลหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนการตัดสินใจขององค์การหรือรัฐบาลต่างประเทศ เช่น การดำเนินการทางการทูต การทหาร การแสวงหาพันธมิตร การแทรกแซงบ่อนทำลายประเทศอื่น การใช้กำลังบีบบังคับ การกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศ เป็นต้น

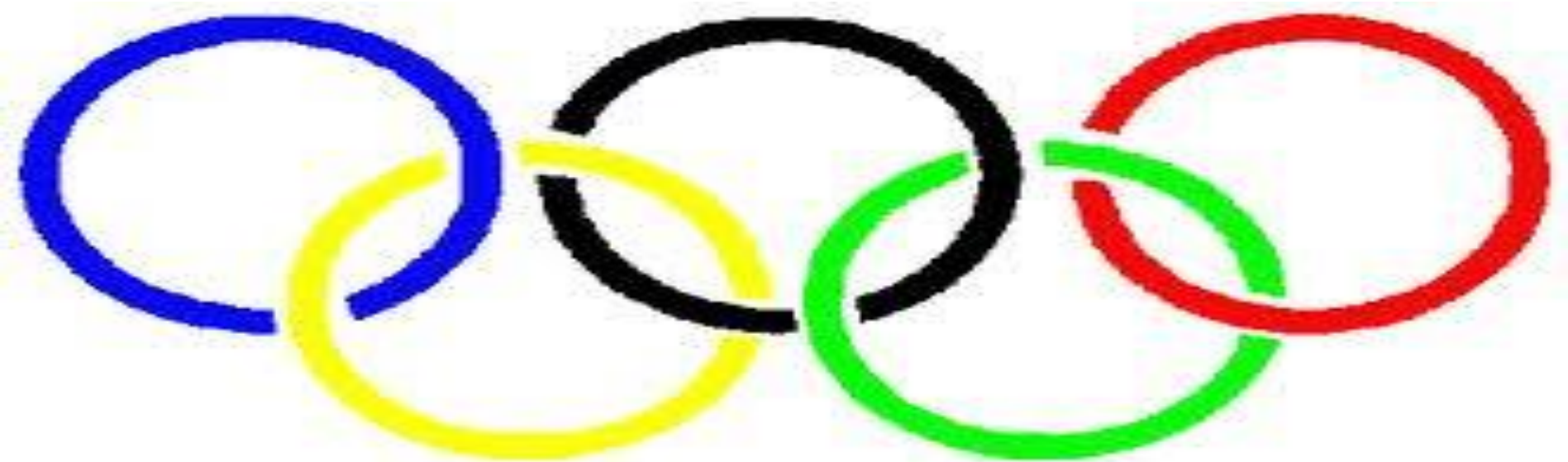
ขอบเขตการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- **2. ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ** หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการในการอุปโภคของผู้บริโภค เช่น การซื้อขายสินค้า การลงทุน การให้กู้ยืมเงิน การให้ความช่วยเหลือ การเจรจาต่อรองทางการค้า

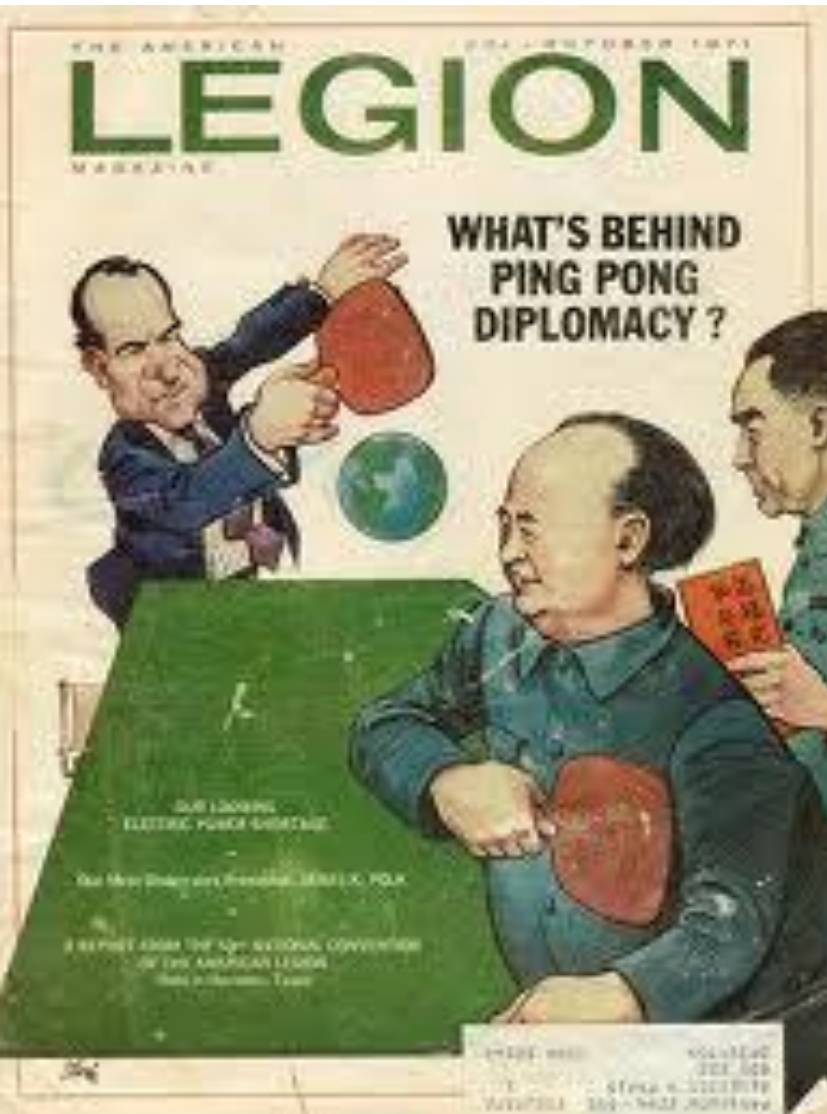

ขอบเขตการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- **3. ความสัมพันธ์ฯทางสังคม** หมายถึงกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา การศาสนา วัฒนธรรม กีฬา การท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมข้ามขอบเขตพรมแดนของรัฐ

การทูตปิงปอง (Ping pong Diplomacy)

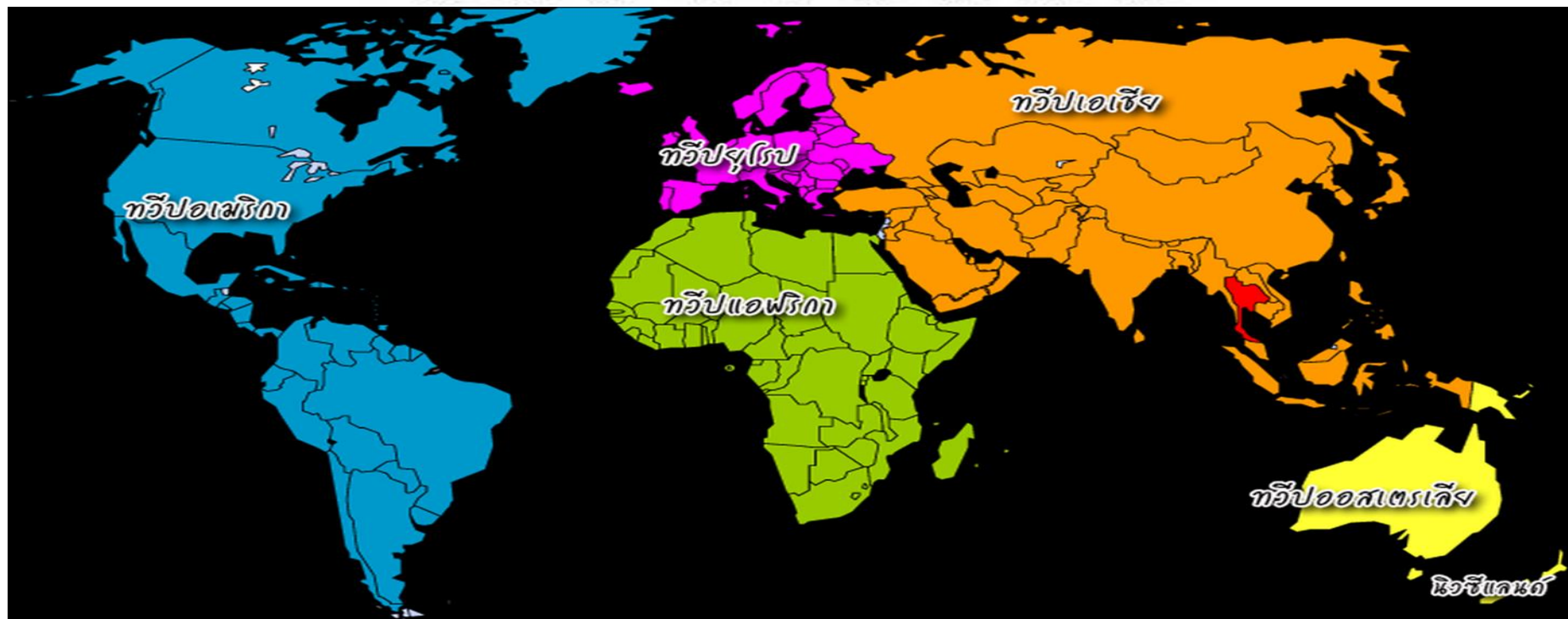

ขอบเขตการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- **4. ความสัมพันธ์ทางกฎหมาย** มีวัตถุประสงค์ในการสร้างความเป็นระเบียบแบบแผนให้กับสังคม เช่น การกำหนดกฎหมายเกณฑ์ ระเบียบ ธรรมเนียมปฏิบัติที่แต่ละประเทศพึงยึดถือและปฏิบัติตาม โดยอาจปรากฏในรูปของข้อตกลงลายลักษณ์อักษร เช่น สนธิสัญญา (**Treaty**) ข้อตกลง (**Agreement**) หรืออาจไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร แต่เป็นจารีตประเพณีระหว่างประเทศ

ขอบเขตการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- **5. ความสัมพันธ์ฯทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี**
ความสัมพันธ์ประเภทนี้มุ่งให้มีการแลกเปลี่ยนพัฒนา
ความรู้ และความช่วยเหลือทางด้านวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี เช่น มีการร่วมมือกันคิดว่าทดลองและวิจัย การ
ร่วมมือกันระหว่างนักวิทยาศาสตร์หลายประเทศ เพื่อกำจัด
โรคภัยไข้เจ็บสำคัญ เช่น วัคซีนโควิด **19**

อารยธรรม(civilization)

รากฐานแห่งความเจริญของโลก

- อารยธรรมสมัยโบราณคือ รากฐานของความเจริญในสมัยต่างๆคือ
 - 1.อารยธรรมเมโสโปเตเมีย (Mesopotemia) จุดสำคัญคือ แม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส
 - 2.อารยธรรมอียิปต์ (Egypt) จุดสำคัญ คือ ที่ราบลุ่มแม่น้ำไนล์
 - 3.อารยธรรมอินเดีย (India) จุดสำคัญ คือ ที่แม่น้ำคงคาและสินธุ
 - 4.อารยธรรมจีน (China) จุดสำคัญ คือ แม่น้ำฮวงโห(เหลือง)
 - 5.อารยธรรมกรีก (Greece) จุดสำคัญ คือ ใจกลางกรุง
 - 6.อารยธรรมโรมัน (Rome) จุดสำคัญ คือ กรุงโรม

วิวัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- การศึกษาแบ่งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศออกเป็นช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ได้แก่ ในสมัยโบราณ ในระยะก่อนมหาสงครามโลก ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ และในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้
- **1. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในสมัยโบราณ**
- 1.1. สมัยดึกดำบรรพ์ มีลักษณะเป็นการใช้กำลังต่อกันระหว่างรัฐ
- 1.2. สมัยนครรัฐกรีก มีนครรัฐหลายร้อยนครรัฐ ซึ่งต่างก็มีเอกราชไม่ขึ้นต่อกัน มีความพยายามในการที่จะป้องกันการรบกวนกันระหว่างนครรัฐ ได้แก่ การตั้งอนุญาโตตุลาการชี้ขาด การทำสนธิสัญญาระหว่างรัฐ การคุ้มครองทูต
- 1.3. สมัยจักรวรรดิโรมัน ชาวโรมันชำนาญในการปกครองและมีความรู้ทางด้านกฎหมาย กฎหมายที่วางกฎเกณฑ์ในเรื่องการประกาศสงคราม การให้สัตยาบันสนธิภาพ และ กฎหมายที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างโรมันกับคนต่างด้าว
- 1.4. สมัยกลาง ระบบพิวตัลเกิดขึ้นใน ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๕ -๙ พวกเจ้าขุนมูลนายจะเป็นหัวหน้าปกครองแคว้นต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าขุนมูลนายเป็นไปโดยไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน สนธิภาพจึงเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน

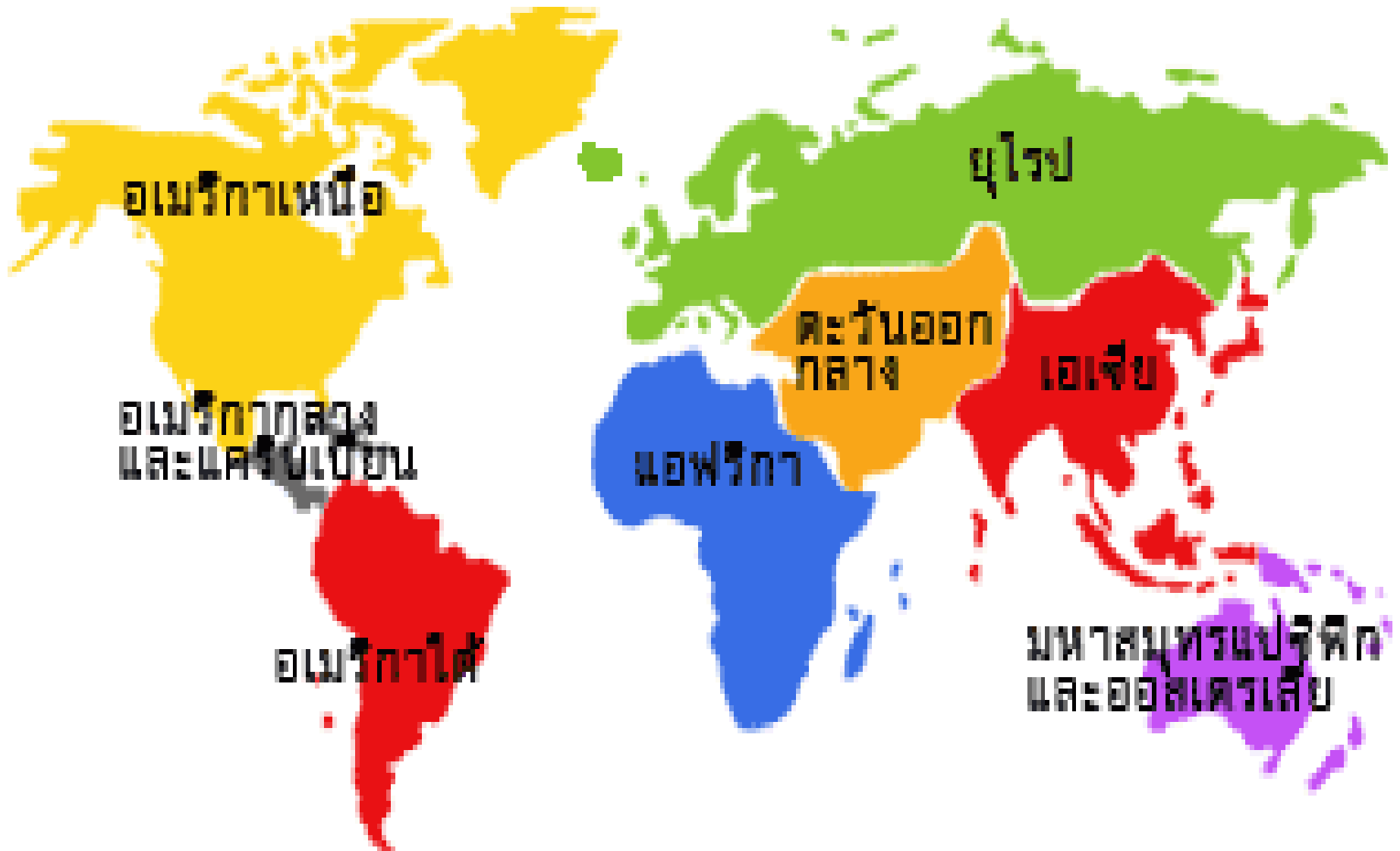
วิวัฒนาการของความสัมพันธระหว่างประเทศ

- **2. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยใหม่**
- 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหลังสมัยกลาง สมัยรัฐใหม่(Modern States) เกิดขึ้นได้เพราะการเลิกลัทธิระบบฟิวดัล การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางศาสนากับฝ่ายบ้านเมือง ชีวิตเศรษฐกิจทางการค้า และการขยายตัวทางการเมือง เริ่มขึ้นช้าๆในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๐-๑๗ (๑๖๔๘)
- 2.2. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีจุดศูนย์กลางอยู่ในยุโรปนับตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ (ค.ศ.๑๖๘๔) จนถึงการปฏิวัติในฝรั่งเศส (ค.ศ.๑๗๘๙-๑๗๙๙) และสงคราม นโปเลียนในปี ค.ศ.๑๘๑๕ ซึ่งในช่วงระยะเวลานี้ รัฐมหาอำนาจต่างมุ่งที่จะสร้างอาณาจักรและจักรวรรดิของตนขึ้นมา
- 2.3. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเมืองโลก ช่วงระยะเวลานี้ อาจเริ่มนับตั้งแต่ปี ค.ศ.๑๘๑๕ ถึง ๑๙๔๕ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ โดยชนชั้นกลางมีความสำคัญเพิ่มขึ้นในกิจการของรัฐ รวมทั้งมีการปฏิวัติและการเปลี่ยนแปลงในด้านอุตสาหกรรม เช่น การใช้เครื่องจักร เครื่องกล อาวุธใหม่ ๆ เป็นต้น การคมนาคมและการขนส่งที่มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นทำให้รัฐต่าง ๆ ได้ทำการติดต่อซึ่งกันและกันได้โดยสะดวก ซึ่งมีส่วนช่วยทำให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างรัฐมากขึ้น ส่งผลให้ความขัดแย้งและการเข้าใจผิดต่อกันระหว่างรัฐลดน้อยลงไป

วิวัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- 2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดรัฐใหม่ๆ ขึ้นมากมาย การรวมตัวกันบูรณาการในระดับภูมิภาค เกิดองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ
- 2.5. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยสงครามเย็น เกิดความขัดแย้งระหว่างสองขั้วอุดมการณ์อภิมหาอำนาจ นำไปสู่การแทรกแซง สงครามตัวแทน ฯลฯ
- 2.6. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยหลังสงครามเย็น สหรัฐอเมริกา กลายเป็นผู้นำเพียงผู้เดียว และสหรัฐอเมริกาได้ประกาศระเบียบโลกใหม่ คือ ระบอบประชาธิปไตย การค้าเสรี การเคารพสิทธิมนุษยชน และการปกป้องสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เปลี่ยนจากระบบสองศูนย์อำนาจไปสู่หลายศูนย์อำนาจ เกิดการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ การกีดกันการค้า การรวมกลุ่มกันด้านเศรษฐกิจตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองและถ่วงดุลกันด้านเศรษฐกิจ

การจำแนกพื้นที่ออกเป็นภูมิภาค

content/Topic

- ความหมายของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาฯ
- ขอบเขตของวิชา/รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาฯ
- รัฐ องค์ประกอบของรัฐ, ชาติ ,ประเทศ
- ศักยภาพและขีดความสามารถของรัฐ
- นโยบายต่างประเทศ

ความหมายที่เกี่ยวข้อง

- **International Relation**

= Karl W. Deutsch คือ ประกอบด้วยพฤติกรรมและการกระทำระหว่างรัฐที่มีต่อกัน โดยปราศจากการควบคุมที่เพียงพอ

- **International Politics** คือ การปฏิบัติ/พฤติกรรมที่รัฐต่างๆ แสดงออกต่อกันในทางการเมืองเพื่อธำรงรักษาผลประโยชน์ของชาติ

- ร่วมมือ (cooperation)
- ขัดแย้ง (conflict)
- ทางการ (Formal)
- ไม่เป็นทางการ (Informal)

รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

- International Politics
- International Law
- Diplomatic History
- International Economics
- International Organization
- Area or Regional Studies

World Political

รัฐ (State)

- คือ แหล่งรวมตัวกันของผู้คนที่อาศัยอยู่ด้วย มีอำนาจการปกครอง (ของตน หรือผู้อื่น)
- รัฐในอดีตไม่มีอาณาเขตที่แน่นอน แต่อาณาเขตจะขึ้นอยู่กับอำนาจของศูนย์กลาง

ชาติ Nation

- คือ สายเลือด เผ่าพันธุ์ ที่มีความผูกพันทาง วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนา ประเพณีร่วมกัน

คำว่า ชาติ ไม่สูญสลายไปง่ายๆ เหมือนรัฐ เช่น ไม่มีรัฐมอญ แต่เชื้อชาติมอญยังคงอยู่

Country

- คือ แหล่งรวมของชาติ จนสามารถก่อเกิดเป็นประเทศขึ้น เน้นในความหมาย อาณาบริเวณที่คนอาศัยอยู่ร่วมกัน แต่ละประเทศมีที่ตั้ง ลักษณะภูมิศาสตร์เฉพาะ เช่น ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศจะมีความมั่นคง และมั่นคงได้ย่อมสะท้อนได้จาก

- ผู้นำ/ผู้ปกครอง
- ความคิดความเชื่อ วิธีคิด วิธีปฏิบัติในการปกครอง
- ความหลากหลายของเชื้อชาติ(race)

รัฐสมัยใหม่ (Modern State)

- คือ **ชุมชนที่จัดตั้ง**ทางการเมืองที่ตั้งขึ้นอย่างถาวร ประกอบด้วย

1.Population

2.Territory

3.Government

4.Sovereignty (เด็ดขาด ทั่วไป ถาวร แบ่งแยกไม่ได้)

รัฐชาติ (Nation State)

- หรือรัฐประชาชาติ หมายถึง รัฐอธิปไตยที่พลเมืองเป็นอันหนึ่งอันเดียวภายใต้ความเป็นชาติ มีความสัมพันธ์หรือพฤติกรรมบางอย่างร่วม เช่น ภาษาหรือความการสืบเชื้อสายเผ่าพันธุ์
- หมายถึง คนของชาติที่ก่อตั้งเป็นรัฐหรือประเทศ

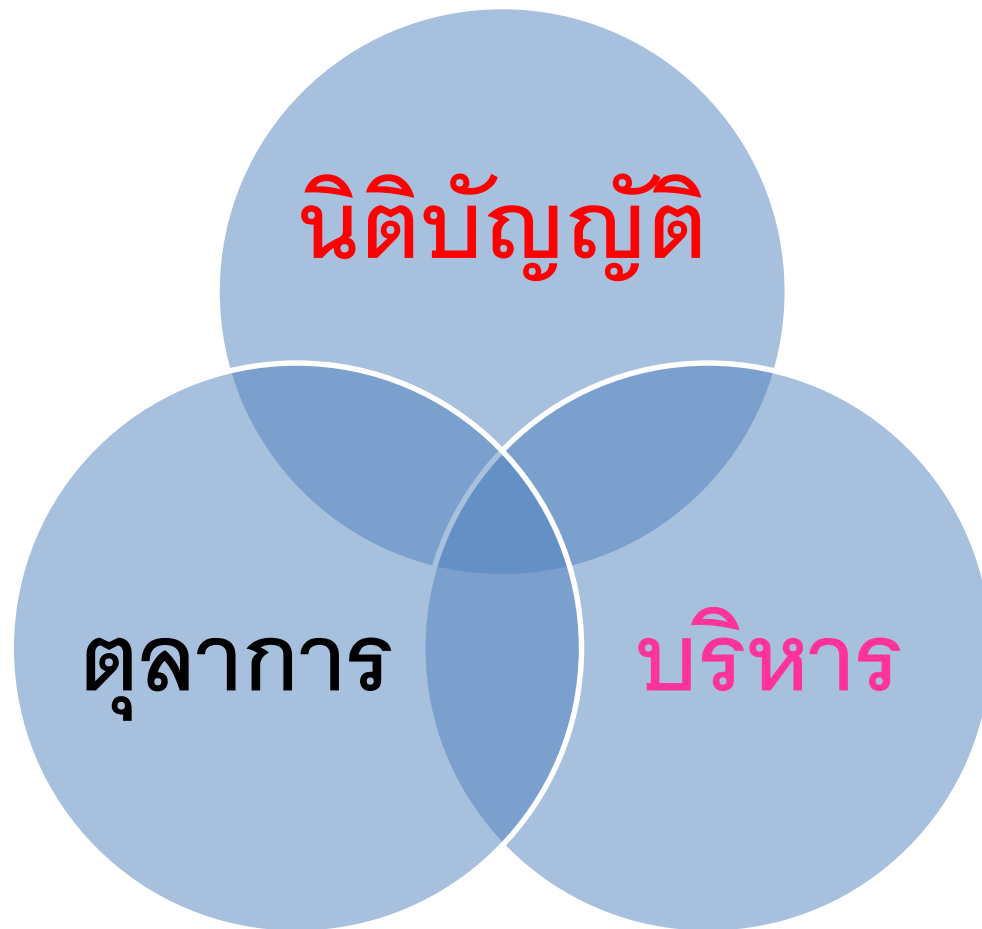
ศักยภาพและขีดความสามารถ ของรัฐ

- ที่ตั้ง และขนาดของรัฐ
- ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources)
- ประชากร (Population)
- ศักยภาพทางทหารและอาวุธ (Military and Weapon)
- เทคโนโลยี (Technology) เศรษฐกิจ (Economics)
- คุณภาพของรัฐบาล และวัฒนธรรม (Culture)

Form of Government

- รูปแบบการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยมี 3 แบบ
 - 1.รูปแบบรัฐสภา(Parlimentary) คือรูปแบบที่การปกครองประเทศที่มี
 - ประมุขประเทศดำรงตำแหน่งพระมหากษัตริย์(สืบราชฯ)
 - ประมุขบริหารดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี(เลือกตั้ง)

อำนาจอธิปไตยภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา

2.รูปแบบประธานาธิบดี(Presidential) คือรูปแบบที่มี

- ประมุขประเทศกับประมุขบริหารเป็นคนเดียวกัน

(ลต.)

3.รูปแบบกึ่งรัฐสภาและกึ่งประธานาธิบดี(Semi-Parliamentary and Semi-Presidential) คือรูปแบบที่มี

- ประมุขประเทศดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี(ลต.)
- ประมุขบริหารดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี(ตต.)

อำนาจอธิปไตยภายใต้ระบอบประชาธิปไตย แบบประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา

นิติบัญญัติ

บริหาร

ตุลาการ

ผลประโยชน์ของชาติ

- 1. เอกราชและความปลอดภัยของชาติ
- 2. ความมั่นคงและความก้าวหน้าเศรษฐกิจ
- 3. เกียรติภูมิของประเทศ

นโยบายต่างประเทศ

- การแสดงถึงแนวทางของความสัมพันธ์กับรัฐอื่นๆ ประกอบด้วย
การแสดงถึง
 - นโยบาย (Policy)
 - ความหมาย (Mean)
 - หลักการ (Principle)
 - วัตถุประสงค์ (Objective)
 - ผลประโยชน์ (Interest)
 - เป้าหมาย (Goal)

นโยบายต่างประเทศ

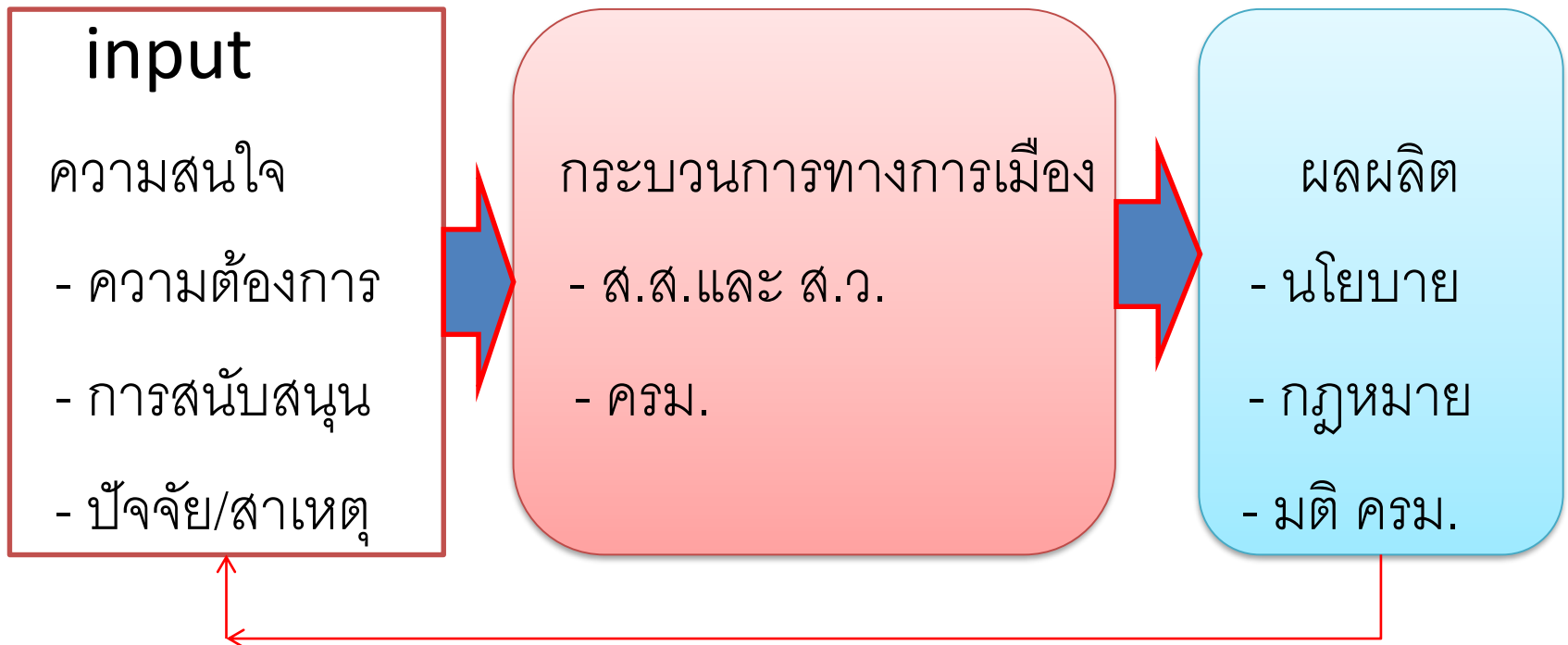
หมายถึง นโยบายที่เกี่ยวข้องกับประเทศอื่นๆ ซึ่งผู้นำประเทศกำหนดไว้ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ประเทศเป็นหลักสำคัญ

เป้าหมาย

- 1. การรักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งชาติ
(Independence and National Security)
- 2. ความอยู่รอดของประเทศ (Survival)
- 3. การรักษาสถานะเดิม (Maintain Status-Quo)
- 4. การขยายอำนาจ (Power-Expansion)

สิ่งที่กำหนดการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- เรียกว่า “นโยบายต่างประเทศ”(Foreign Policy) คือ แนวทางที่ใช้ในการปฏิบัติของรัฐเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
- กระบวนการออกนโยบาย

ประเภทของนโยบายต่างประเทศ

- นโยบายโดดเดี่ยว(Isolate Policy)
- นโยบายเป็นสัมพันธมิตร(Alliance Policy)
- นโยบายเป็นกลาง(Neutrality)
- นโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง(Non-alignment)

พฤติกรรมระหว่างประเทศ

- รูปแบบสัมพันธระหว่างประเทศ หรือพฤติกรรมระหว่างประเทศ
 - รูปแบบความร่วมมือ
 - รูปแบบความขัดแย้ง
 - รูปแบบการแข่งขัน

ปัจจัยที่ควบคุมพฤติกรรมของรัฐ

- รูปแบบสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือพฤติกรรมระหว่างประเทศ
 - กฎหมายระหว่างประเทศ (International Law)
 - ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice)
 - องค์การสหประชาชาติ (United Nations)
 - ดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power)
 - มตินานาชาติ

ทฤษฎีสำหรับวิเคราะห์พฤติกรรมระหว่างประเทศ

- 1. ทฤษฎีการกระทำ (Action Theory)
- “การที่รัฐ A กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดลงไป เช่นใน รูปแบบการกระทำของ X นั้น เกิดจากแรงกระตุ้นหลายอย่าง แรงกระตุ้นนั้นถือว่าเป็นปัจจัยอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นปัจจัย ภายในหรือปัจจัยภายนอกก็ได้”

โดยมุ่งเน้นอธิบายปัจจัยภายในซึ่งกระตุ้นให้เกิดการกระทำของ รัฐมากกว่าปัจจัยภายนอก เช่น อุดมการณ์ ความต้องการมีอำนาจ รัฐ ความต้องการต่างๆ ของรัฐ ผลประโยชน์ของชาติ ชีว ความสามารถและค่านิยมของรัฐ แนวโน้มวิสัยทัศน์ของรัฐ

ทฤษฎีสำหรับวิเคราะห์พฤติกรรมระหว่างประเทศ

- 2. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory)
- “การกระทำของรัฐคือรัฐ B ในรูปของการกระทำของ Y เกิดจากปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ (Reaction) ต่อการกระทำในรูปแบบ X ของอีกรัฐหนึ่ง คือรัฐ A หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การกระทำหรือนโยบายของรัฐเกิดจากผลของการกระทำหรือนโยบายของอีกรัฐหนึ่ง”

ให้ความสำคัญปัจจัยภายนอกมากกว่าปัจจัยภายใน โดยอธิบายถึงปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกัน

ทฤษฎีสำหรับวิเคราะห์พฤติกรรมระหว่างประเทศ

- 3. ทฤษฎีสสนาม (Field Theory)
- “การที่รัฐจะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่อรัฐอื่น และรัฐอื่นมักจะแสดงปฏิกิริยาอย่างใดออกมาตอบโต้ นั่นขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ คือ 1)ขีดความสามารถและค่านิยมของรัฐ 2) **Perception** หรือวิสัยทัศน์ที่ มองในแง่ตนกระทำหรือมีปฏิกิริยาตอบโต้ อย่างใดอย่างหนึ่งลงไปหรือ นำผลอะไรมาสู่รัฐบ้าง”

ทฤษฎีสำหรับวิเคราะห์พฤติกรรมระหว่างประเทศ

- 4. ทฤษฎีเกี่ยวพัน (Linkage Theory)
- “ปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ ไม่เพียงแต่จะเกิดผลปรากฏทางการเมืองภายในประเทศต่างๆ แต่ยังสามารถก่อให้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองในประเทศต่างๆ ได้อีกด้วย”

ทฤษฎีสำหรับวิเคราะห์พฤติกรรมระหว่างประเทศ

- 5. ทฤษฎีดุลอำนาจ (Balance of power)
- “หากสถานการณ์ระหว่างประเทศเป็นไปในรูปแบบที่รัฐแต่ละรัฐหรือกลุ่มรัฐแต่ละกลุ่มมีอำนาจทัดเทียมกันแล้ว การรุกรานซึ่งกันและกันจะเกิดขึ้นได้ยากเพราะไม่แน่ใจว่าตนเองเป็นฝ่ายชนะ”

ทฤษฎีสำหรับวิเคราะห์พฤติกรรมระหว่างประเทศ

- 6. ทฤษฎีทำนาย (Predictive Theory)

เพื่อทำนายการกระทำฝ่ายตรงข้ามล่วงหน้า มีประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบายระหว่างประเทศ

ทฤษฎีสำหรับวิเคราะห์โครงสร้างแห่งอำนาจ

- 1. ทฤษฎีถ่วงดุลอำนาจ (Balance of power)
- 2. ทฤษฎีความมั่นคงร่วมกัน (the corrective security theory)

เครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ

- เครื่องมือทางการทูต
- เครื่องมือทางเศรษฐกิจ
- เครื่องมือทางการทหาร

เครื่องมือทางการทูต(Diplomatic Instrument)

- การเจรจาต่อรอง
- โกล่เกลี่ย ประนีประนอม
- ลดความขัดแย้ง เพิ่มความร่วมมือ

เครื่องมือทางเศรษฐกิจ(Economics Instrument)

1) มาตรการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ

2) มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ (Sanction Economic)

- การคว่ำบาตร (Boycott)
- การไม่ซื้อขายสินค้า (Embargo)
- การอายัดทรัพย์สิน (Freezing)
- การตัดความช่วยเหลือ

เครื่องมือทางทหาร(Military Instrument)

- 1) ซ้อมรบ
- 2) การแข่งขันกำลังอาวุธ
- 3) การคุกคามข่มขู่
- 4) สงคราม

นโยบายต่างประเทศมีไว้เพื่ออะไร....(เป้าหมาย)

- เพื่อให้เกิดสันติภาพ
- เพื่อสร้างความมั่นคง
- เพื่อรักษาอำนาจ
- เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

สรุป

- ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจนเป็นเรื่องราวต่าง ๆ ย่อมเกิดจาก
.....
 - ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐ และรัฐกับประชาชนซึ่งปรากฏออกมาในเชิงความร่วมมือ ขัดแย้ง และแข่งขัน ซึ่งเป็นการกระทำทั้งที่เปิดเผยและไม่เปิดเผย
 - การมีนโยบายต่างประเทศที่ชัดเจนโดยเฉพาะด้านสันติภาพ ความมั่นคง รักษาอำนาจ และรักษาผลประโยชน์ประเทศ
- ดังนั้นรัฐทุกรัฐจึงพยายามแสวงหาความสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือมากกว่าที่จะเป็นความขัดแย้ง(บางประเทศ)